

NOI DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN AȘEZAREA DIN EPOCA FIERULUI DE LA BRĂDICEȘTI-IAȘI (II)

DE

CONSTANTIN ICONOMU

Săpăturile arheologice din satul Brădicești, comuna Dolhești, jud. Iași au cunoscut o primă etapă între anii 1977–1980, când au fost întreprinse investigații în punctul Odaie, în patru campanii, de câte o lună fiecare. Cu prilejul acestor cercetări au ieșit la iveală resturi de cultură materială ale unor așezări diferite începând din neolitic până în prima și a doua epocă a fierului, din intervalul secolelor II–III e.n., din secolele VII–XII e.n. și din evul mediu dezvoltat. Densitatea de locuire și durata relativ mare de existență a așezărilor au imprimat un anumit specific, în sensul că siturile au fost foarte deranjate sau distruse încă din vechime. Dacă adăugăm și faptul că diferitele culturi agricole nu au permis executarea secțiunilor în conformitate cu regulile impuse de cercetarea arheologică, avem atunci explicația obținerii unor informații insuficient de clare și lacunare. Iată de ce, în anul 1998, ne-am propus, ca prim obiectiv, lămurirea unor aspecte legate de locuirea din prima epocă a fierului care ne interesa în mod deosebit. În campaniile anilor 1977–1980, la Brădicești apăruseră materiale ale culturilor Corlăteni-Chișinău și Cozia, dar nici unele în complexe arheologice închise și bine precizate stratigrafic¹. Întrucât rezultatele pozitive au întârziat să apară de la început, am fost obligați să executăm în obiectivul de la Odaie mai multe secțiuni, în patru locuri diferite.

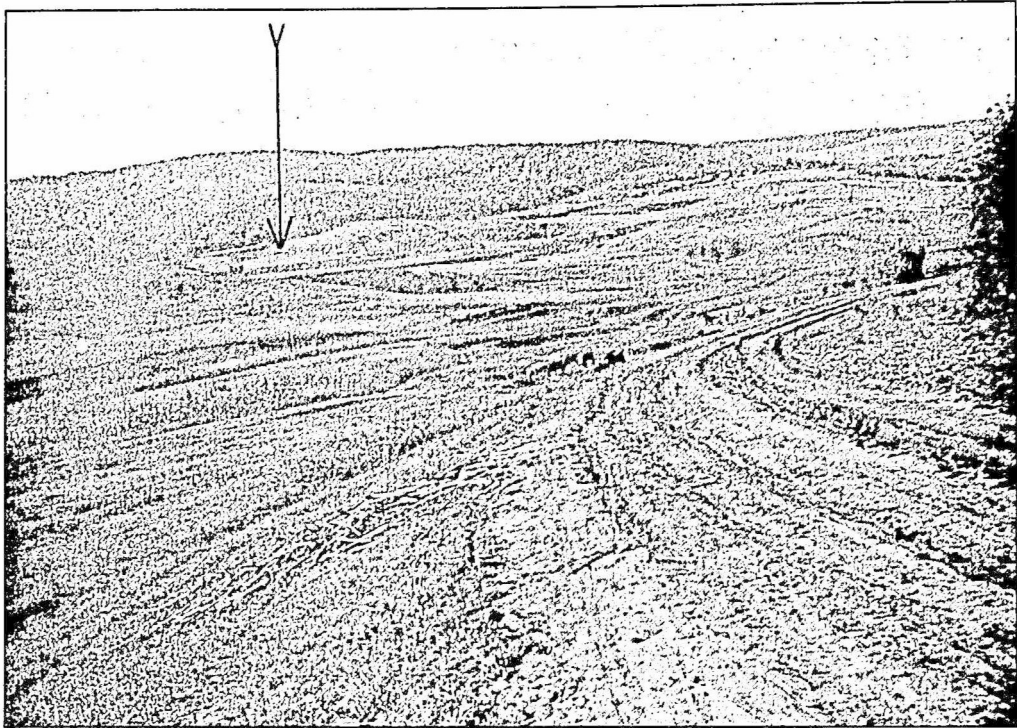
Acest întins sit arheologic, cu numele Odaia, aflat la marginea de nord-vest a satului Brădicești (fig. 1/1), se prezintă ca o alveolare naturală de mare întindere amplasată în pantă și mărginită la S–SV de către Dealul Beschia, la SE de Dealul Momâia, dealul numit Fundul Ulmului, Dealul Vișoara, Dealul Dionesiei și la NV de Dealul Odăii. La NE se găsește valea și pârâul satului Brădicești aflat la piciorul pantei iar în partea cea mai înaltă, sub Dealul Beschiei și Dealul Corbului se observă existența unei bogate rețele de izvoare. În general, judecând după rezultatele săpăturilor și după urmele de material arheologic apărut ocazional în arătură, densitatea cea mai mare de locuire s-a înregistrat în jumătatea de SV a Odăii. În afară de condițiile prielnice de locuire, cum ar fi solul negru bun pentru agricultură, se poate observa că microzona, datorită alveolării naturale, a oferit o bună protecție împotriva vânturilor aspre ale iernii. Toate aceste însușiri pozitive ale terenului explică de ce locul de la Odaie a fost utilizat cu atâta stăruință și vreme îndelungată drept loc de așezare.

În cursul campaniei anului 1998 au fost executate patru sondaje în sectoare diferite. Primul, amplasat pe Dealul Odăii, la NV de punctul Odaie propriu-zis, a fost efectuat la intrarea în gospodăria lui Simion Terchea și a fost determinat de existența la suprafață a unor pietre ce indicau resturile unei locuințe. Astfel, a fost trasat un șanț de 6/4 m și adânc de 40 cm cu care prilej au fost puse în evidență resturi de pietre de la o locuință, probabil de suprafață, și materiale ceramice tipice hallstattiene târzii și lateniene timpurii: două fragmente aparțin unei străchini din pastă cenușie, cu buza aplecată spre interior (fig. 7/6) iar un altul provine de la o oală cu decor de șir de alveole orizontale, întrerupt de apucători în formă de limbă, toate piesele fiind lucrate cu mâna.

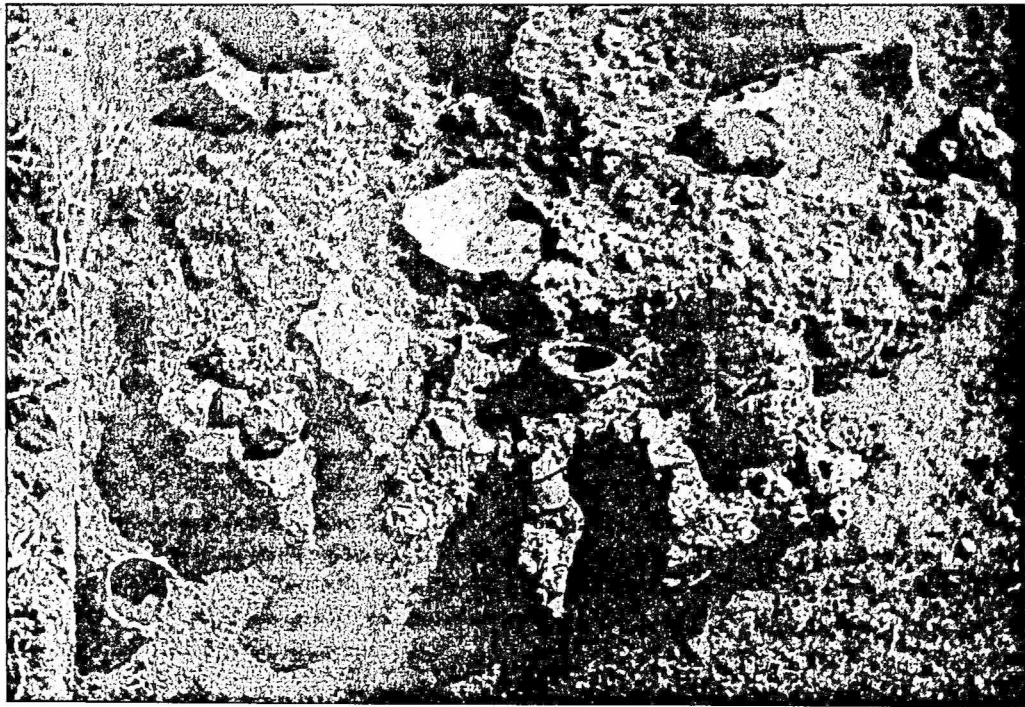
A doua secțiune, și cea mai importantă, sub raportul mărimii și rezultatelor, a fost practică la limita de SV a punctului de la Odaie, sub pădurea de pe Dealul Beschiei, într-un loc aflat în proprietatea locuitorului Simion Terchea și mărginită la SE de gospodăria lui Cristian Iordache. Deși aflat în panta ce coboară dinspre Dealul Beschiei, spre pârâul satului Brădicești, locul ales pentru săpătură reprezintă o porțiune orizontală ce a oferit în vechime un amplasament optim pentru așezare dând totodată posibilitatea de a verifica limita ei de V–SV.

¹ C. Iconomu, *Descoperirile arheologice de la Brădicești-Iași (I)*, în *Cercetări*, XIV–XV, 1983–1984, p. 85–114; idem, *Archäologische Funde aus Brădicești, Kr. Iași (I)*, în *Bronzefunde aus Rumänien*, Berlin, 1995, p. 245–254; idem, *Les recherches archéologiques sur le premier âge du fer dans le département de Iași*.

Résultats et problèmes (Unele rezultate și probleme privind evoluția triburilor trace din prima epocă a fierului în conformitate cu cercetările arheologice din jud. Iași), în *Premier âge du fer aux bouches du Danube et dans les régions autour de la Mer Noire. Actes du Colloque International*, sept., 1993, Tulcea, 1997, p. 119–137.

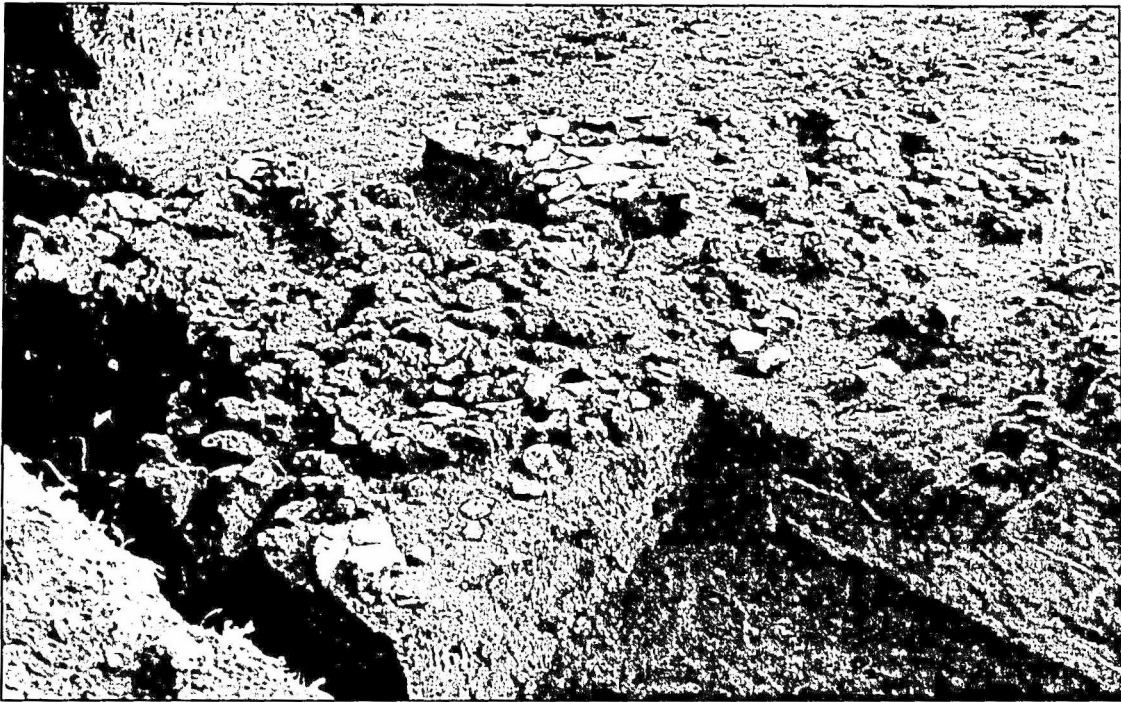

1

2

Fig. 1. 1. Vedere asupra obiectivului de la Odaie. Săgeata indică locul sondajului de sub Dealul Beschiei unde a fost descoperit bordeiul din secolele V-IV î.e.n. 2. Detaliu al gropii de bordei de sub Dealul Beschiei. Printre dărămăturile de chirpici, aflate în colțul de N-NV, se observă vase întregi și fragmentare.

1

2

Fig. 2. 1. Vedere generală asupra gropii de bordei de sub Dealul Beschiei. Punctul de stație al fotografului se află pe malul de S-SE;
2. Aceeași imagine cu punctul de stație pe malul de N-NV.

În campania anului 1998 a fost practică o secțiune pe direcția S-SE – N-NV, lungă de 15 m și lată de 2 m, notată SL 1, prelungită ulterior spre N-NV cu încă 5 m, notată S2. În cursul săpăturilor a apărut necesitatea executării unei casete de 4/4 m, la E-NE de șanțul lung, notată c 1.

1

2

Fig. 3. 1. Detaliu asupra colțului de V-SV al gropii de bordei de sub Dealul Beschici. Se observă ceașca cu fusaiolă în interior; 2. Vatră din colțul de N-NV după demontarea masei de chirpici.

Din punct de vedere stratigrafic, sub stratul vegetal de 20 cm apare nivelul de 30-45 cm grosime ce aparține celei de a doua epoci a fierului (fig. 5). Sub acest nivel se găsește altul de 20 cm grosime, în care fragmentele

ceramice aparțin hallstattului târziu-lateneului timpuriu, după care urmează solul galben. Așa cum se poate observa în profil, în SL 1 și S 2, metrii 3 și 6,5 a apărut conturul unei gropi de bordei cu gura la adâncimea de 20 cm; fundul gropii se găsea la 60–65 cm, iar masa de chirpici ars și prăbușiți în interior la 50–55 cm. În acest punct s-a descoperit așadar acest complex închis reprezentat de groapa de bordei de formă aproximativ rectangulară, cu dimensiunile de 3,30/2,20 m, cu axul lung orientat V–SV – E–NE (fig. 6). În interior, după golirea pământului de umplutură, s-a observat o masă de chirpici ars, mai mult sau mai puțin fragmentată, de culoare roșie, cu amprente de nuiiele și pari, provenită din pereții alcătuiți dintr-o leasă de nuiiele și pari, lutuită. După incendierea bordeiului, chirpiciul s-a întărit și a căzut în groapă peste inventarul de vase ceramice. După demontarea chirpiciului prăbușit, s-a ajuns la podea, care inițial nu fusese lutuită; cu această ocazie s-a observat mai bine, pe latura de N–NV, resturile unei vetre de lut, spartă mozaicat, rău păstrate, cu contururi neregulate, având dimensiunile de 80/70 cm (fig. 3/2; 6). Întrucât resturile de chirpici de pe latura lungă de S–SE sunt puțin numeroase și mult fragmentate se poate presupune că, în vechime, aici, lipsind peretele exterior, se afla intrarea în bordei. De asemenea, în colțul de S–SE s-a observat existența unei râșnițe de piatră, *in situ*, alveolată la mijloc și spartă din vechime, probabil de la foc (fig. 4). Pe suprafața masei de chirpici ars, printre chirpici și sub chirpici au ieșit la iveală vase întregi și fragmentare, pietre și puține oase de animale așa cum au fost surprinse de incendiul care a distrus bordeiul (fig. 1/2; 2/1–2; 3/1–2, 4). De asemenea, pe suprafața de chirpici din jumătatea de E–NE și printre dărâmături s-au găsit resturile unui vas greu de reconstituit din cauza arderii secundare (fig. 7/5), și a altuia, de mari dimensiuni, ce a putut fi întregit (fig. 7/1). În jumătatea de V–SV a gropii de bordei, printre dărâmăturile de chirpici ars s-au descoperit numeroase vase mici întregi sau aproape întregi, cum ar fi: o cană înaltă bitronconică, cu gâtul în formă de pâlnie (fig. 6b; 10/3), două cești cu brâu de conuri (fig. 6d, e; 11/2; 12/1) și o ceașcă cu apucătoare (fig. 6a; 10/1). În marginea de V–SV a bordeiului a apărut o ceașcă tronconică, având în interior o fusaioală păstrată din vechime în acest mod și descoperită *in situ* (fig. 3/1; 6f; 10/4; 8/2). Menționăm că nu au fost înregis-

Fig. 4. Detaliu al gropii de bordei de sub Dealul Beschiei, colțul de S-SE. Se observă o ceașcă răsturnată și în prim plan dreapta o râșniță de piatră.

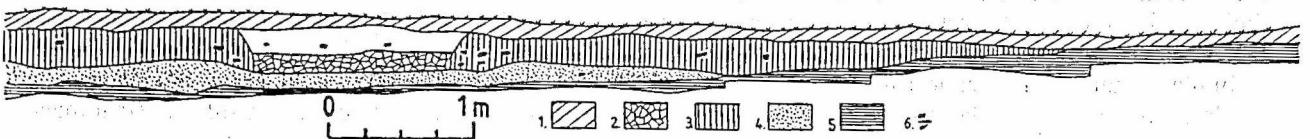
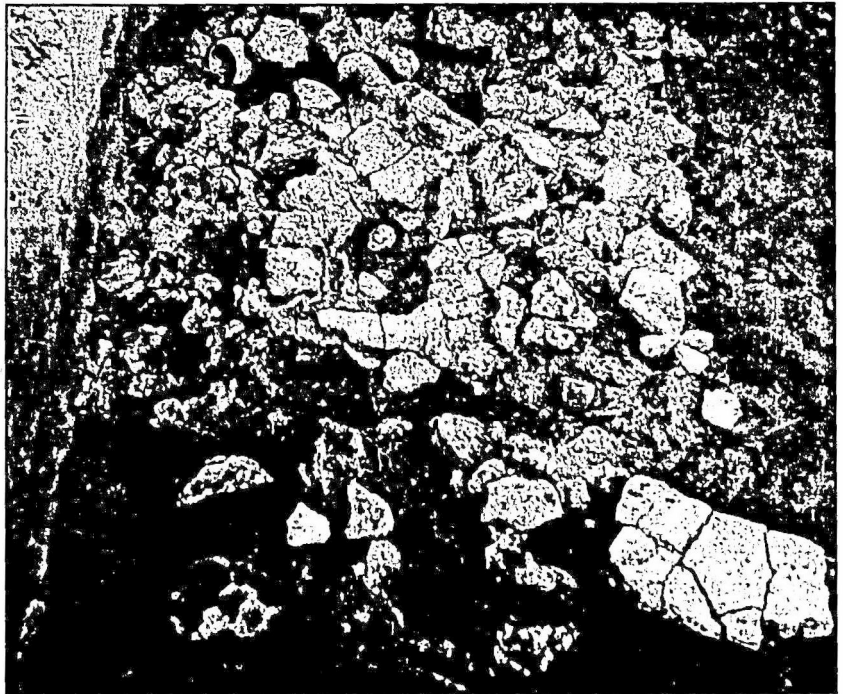

Fig. 5. Profilul taluzului de E-NE al șanțului SL1 și S2 de la Brădicești-Dealul Beschiei. 1. Sol vegetal; 2. Masă de chirpici arși; 3. Nivel din a doua epocă a fierului; 4. Sol negru-gălbui cu rare fragmente ceramice din a doua epocă a fierului; 5. Sol viu; 6. Chirpici.

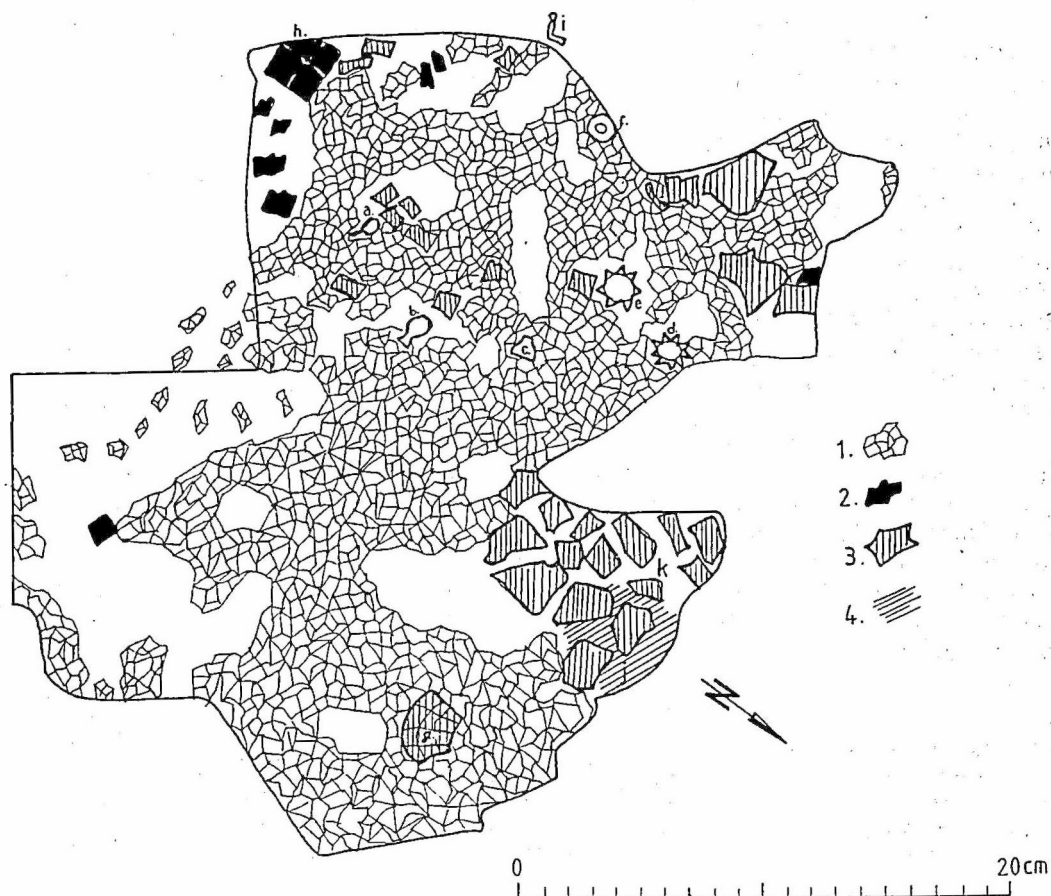

Fig. 6. Planul gropii de bordei de la Brădicești-Dealul Beschiei. 1. Chirpici; 2. Pietre; 3. Cioburi; 4. Vatră; a. ceașcă cu toartă; b. cană bitronconică; c. ceașcă; d. ceașcă cu decor de proemințe conice; e. ceașcă cu brâu de conuri; f. ceașcă cu fusaiolă în interior; g. vas mare fragmentar; h. râșniță de piatră; i. fragment de cană de culoare cenușie, lucrată la roată; j. vatră; k. vas mare, spart.

trate alte elemente de construcție, cum ar fi urme ale gropilor de pari, iar dintre obiecte, lipsesc cu desăvârșire piesele de metal. Ca atare, aproape singurul element de inventar este reprezentat de ceramică, ce poate fi împărțită în trei categorii: ceramica grosieră lucrată cu mâna, ceramica cenușie lucrată la roată și câteva fragmente de amfore grecești. Prima categorie, alcătuită din vase de dimensiuni diferite, grosiere, lucrate cu mâna, cuprinde următoarele forme:

Vase de mari dimensiuni (înălțimea, 40 cm; diametrul maxim la gură, 39 cm, diametrul fundului, 15 cm) din pastă poroasă, cu pereți groși, de culoare cărămidie, cu pete cenușii. Vasul, de formă tronconică, cu pereți arcuiți, are gura foarte largă și baza mică. Sub diametrul maxim, prezintă patru apucători în formă de limbă, dispuse simetric, iar sub buză apar patru butoni cilindrici. Piesa a fost găsită spartă, printre fragmente de chirpici ars, în partea de nord-est a bordeiului (fig. 6k; 7/1). A doua oală fragmentară, descoperită în aceleași condiții, prezintă numeroase deformări de la incendiul care a distrus în vechime bordeiul (fig. 6g; 7/5). Acest tip cunoscut și sub denumirea de „vas-sac” sau „vas-clopot”, ce poate fi încadrat în tipul V, varianta IX/d 1 în clasificarea lui E. Moscalu, se întâlnește curent în așezările și necropolele geto-dacice din intervalul secolelor VI–III î.e.n.² Printre dărâmăturile de chirpici au apărut și resturile unui vas de formă globulară, puternic deformat de incendiul bordeiului (fig. 8/1). Vasul, de mari dimensiuni, nu a putut fi decât parțial întregit, dar forma sa inițială a fost reconstituită datorită descoperirii întâmplătoare a unei piese întregi, în imediata vecinătate. Astfel, la 20 m S–SE de limita șanțului SL 1, în cuprinsul gospodăriei locuitorului Cristian Iordache, cu prilejul unor săpături a ieșit la iveală un mare vas globular-piriform, cu pereții groși, având gura largă și baza cu diametrul mic (înălțimea

² I. H. Crișan, *Ceramica daco-getică. Cu specială privire la Transilvania*, București, 1969, p. 54–55; 70–72; Em. Moscalu,

Ceramica traco-getică, București, 1983, p. 65–66.

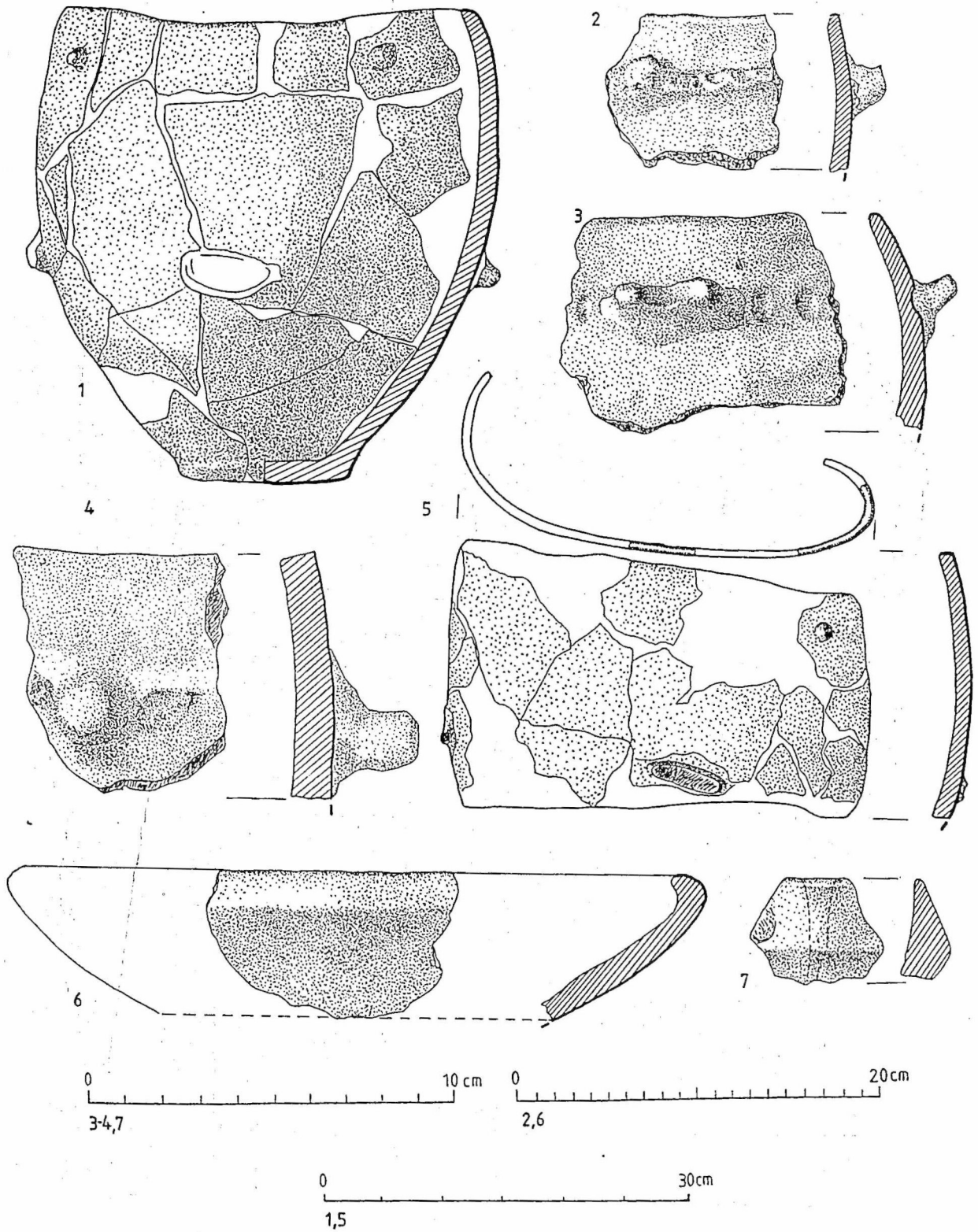

Fig. 7. 1. Vas mare cu apucători și proemințe; 2-4. Fragmente de oale cu brâu alveolat și apucători; 5. Oală mare, cu apucători, deformată de ardere secundară; 6. Strachină cu buza aplecată spre interior; 7. Fragment de fusaiolă bitroncică.

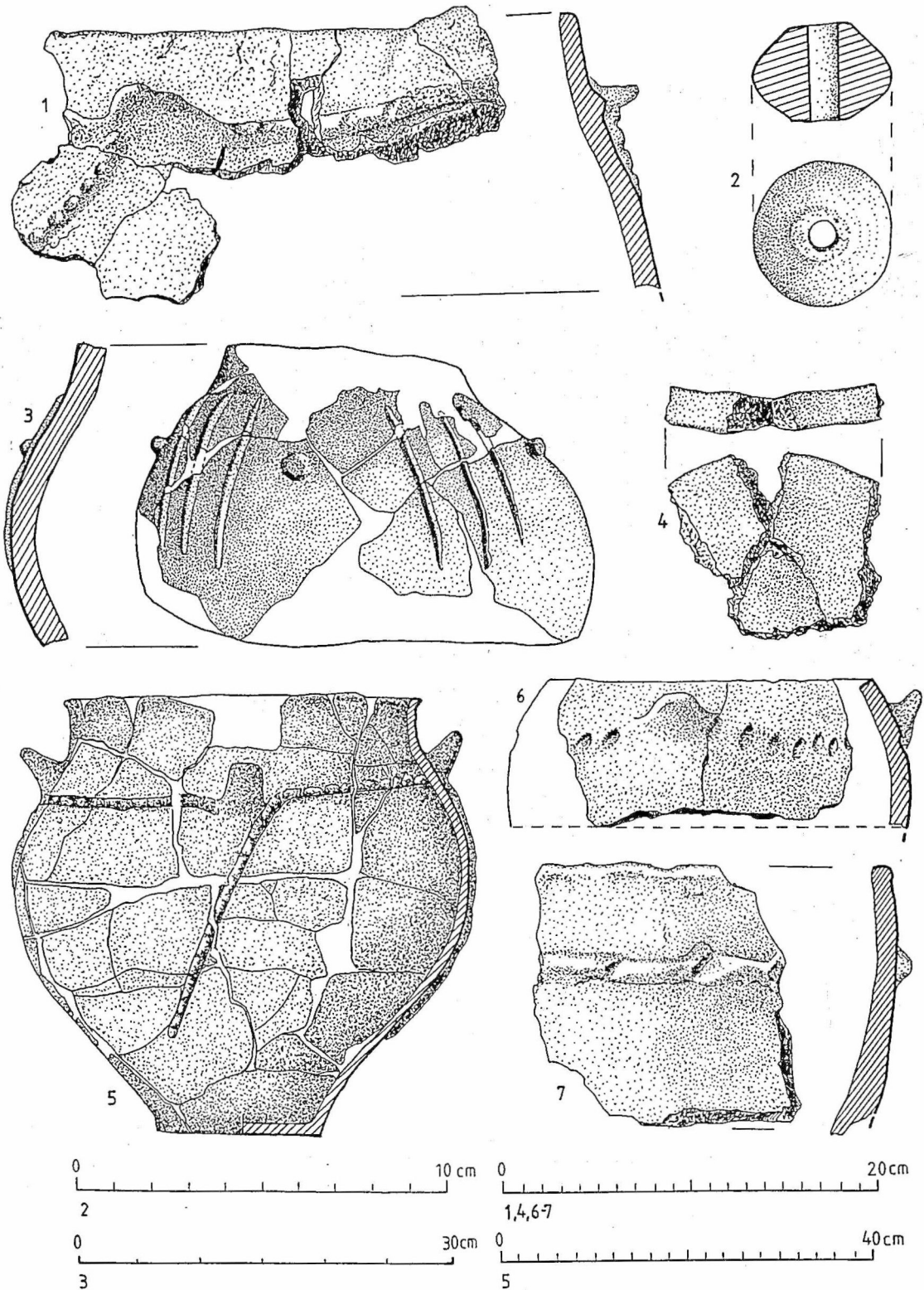

Fig. 8. 1. Vas globular-piriform, fragmentar, deformat de ardere secundară; 2. Fusaiolă găsită în ceașca de la fig. 10/4; 3. Vas mare fragmentar prevăzut cu proeminențe și grupe de linii verticale în relief; 4. Fragment de tepsie; 5. Vas mare globular-piriform; 6-7. Fragmente de oale cu brâu alveolat și apucători.

maximă, 45 cm; diametrul maxim, 48 cm; diametrul maxim la gură, 38 cm; diametrul bazei, 18 cm). La baza gâtului se află un brâu alveolat întrerupt de apucători în formă de limbă cu vârful ridicat în sus. De la brâu alveolat, orizontal, coboară oblic, pe corpul vasului, alte patru braie alveolate amplasate simetric pe corpul vasului. Pasta este cărămie la bază și neagră-cenușie în jumătatea superioară (fig. 8/5). Vasul, găsit cu gura la adâncimea de 30 cm și fundul la 80 cm, este izolat, în apropierea lui nefiind alte vase, obiecte sau oase umane arse în temeiul cărora să putem considera că va fi aparținut unui mormânt getic; se poate presupune că el a cunoscut în vechime diferite întrebuințări gospodărești, fiind probabil utilizat de către ocupanții bordeiului ale cărui resturi au fost descoperite de către noi. Piesa fragmentară din bordei (fig. 8/1), fiind din aceeași categorie cu cea găsită întâmplător a avut o oarecare răspândire în așezare. Această formă, clasificată de Em. Moscalu în tipul VI b și datată în secolul al IV-lea î.e.n., se întâlnește acum pentru prima dată în Moldova Centrală³. Din aceeași categorie de vase piriforme face parte și un fragment din jumătatea superioară a unui vas prevăzut cu proeminente dispuse simetric (fig. 8/3). Ceea ce îl individualizează este existența unui prag ce separă umărul de gât și mai ales decorul compus din grupe de câte trei linii verticale în relief. În repertoriul de vase getice publicate nu cunoaștem un astfel de ornament, dar un motiv similar este atestat la Grănicești, din cadrul culturii Gara-Holihrad și la Cozia, în așezarea culturii eponime, unde pe un vas mare, cu ornament imprimat sunt amplasate grupe de câte trei linii verticale în relief. Ca atare este posibil ca acest motiv înregistrat la Brădicești, să conserve un decor de tradiție mai veche al complexelor culturale cu ceramică canelată și imprimată⁴ care apare în Insula Banului⁵ și la Pocreaca⁶.

O altă formă de vas este oala cu corpul cilindric, arcuit la gură și la bază, cu motiv de brâu alveolat crestă, sau de adâncituri ovoidale, amplasat sub buză, întrerupt de apucători în formă de limbă, con, cilindru sau în formă de limbă cu șea la mijloc, dispuse simetric (fig. 7/2-4; 8/6-7; 9/2). La Brădicești, în secțiunea de la punctul Dealul Beschiei, au apărut câteva fragmente din pastă poroasă, de culoare cărămie cu nuanțe sau pete cenușii. Tipul cunoaște o largă răspândire în epoca fierului, el fiind întâlnit curent în așezări și necropole traco-geto-dacice⁷. Printre dărâmăturile de chirpici ars s-au descoperit și câteva fragmente de străchini cu două variante: una cu buza arcuită spre interior și alta cu buza lată, evazată. Cu excepția străchinii cu buza evazată, din pastă neagră în interior și cenușie la exterior (fig. 9/4), toate celelalte fragmente sunt de culoare cenușie (fig. 9/3, 6, 8). Categoriei străchinilor îi aparțin și două piese de mici dimensiuni, una cu muchia buzei lătită și înclinată spre interior (fig. 9/5) și cealaltă bitronconică, cu buza ușor răsfrântă în afară (fig. 9/1). Străchinile fac parte din repertoriul de forme ceramice specifice epocii fierului și sunt nelipsite în așezările și necropolele getice⁸.

Din categoria vaselor ceramice întâlnite la Brădicești, în locul de sub Dealul Beschiei, se numără și tipul de cană cu corpul bitronconic, înalt, cu gâtul tronconic, buza ușor arcuită la exterior și toartă în formă de panglică ușor supraînălțată, spartă din vechime (fig. 6b; 10/3). Pasta, de culoare cărămie, este poroasă și rău arsă. Din acest tip, în afară de piesa aproape întreagă (diametrul maxim, 10 cm; înălțimea, 12,2 cm; diametrul bazei, 6,5 cm), s-a găsit și un fragment de gât cu buză (fig. 9/7). Această formă de oală apare în mod obișnuit în așezările dacice în intervalul cuprins între secolul al V-lea î.e.n. și secolele II-I î.e.n.⁹. Tot aici s-a descoperit și o toartă de formă semicirculară, rotundă în secțiune, aparținând unei căni de formă necunoscută (fig. 9/9).

Categoria cănilor și ceștilor este reprezentată la Brădicești-Dealul Beschiei prin șase exemplare: unul de formă tronconică cu pereții ușor arcuiți, fără decor, are pasta cărămie acoperită cu angobă albicioasă (înălțimea maximă, 8,3 cm; diametrul maxim la gură, 8,7 cm; diametrul maxim al bazei, 6 cm) (fig. 4; 6c; 10/2). A doua piesă este o ceașcă cilindrică, cu pereții curbați, scundă, din pastă cărămie cu angobă albicioasă (diametrul maxim al gurii, 7 cm; diametrul maxim la bază, 6,5 cm; înălțimea, 4 cm) (fig. 3/1; 6f; 10/4) și care în momentul descoperirii conținea o fusaiolă. A treia ceașcă, din pastă cărămie acoperită cu angobă albicioasă, prezintă pereți arcuiți și o apucătoare în formă de limbă (fig. 10/1) (diametrul maxim la gură, 8 cm; diametrul maxim la bază, 6 cm; înălțimea, 7,2 cm). A patra ceașcă, scundă, cu pereți arcuiți, este decorată sub buză cu motivul șirului

³ Em. Moscalu, *op. cit.*, p. 53.

⁴ B. Hänsel, *Beiträge zur regionalen und chronologischen Gliederung der Alteren Hallstattzeit an der unteren Donau*, Bonn, 1976, I, p. 134-136; II, pl. 51/3; A. László, *Începuturile epocii fierului la est de Carpați*, București, 1994, p. 72, fig. 24/3-4.

⁵ Seb. Morintz și Petre Roman, *Un nou grup hallstattian timpuriu în sud-vestul României. Insula Banului*, în *SCIV*, 20, 1969, 3, p. 403, fig. 11/13.

⁶ C. Iconomu, *Cercetările arheologice din cetatea hallstattiană de la Pocreaca-Iași*, în *ArhMold*, XIX, 1996, p. 28, fig. 10/3; 16/2; este posibil ca motivul de grupe de linii triple, verticale și în relief să apară pe un fragment de cană de la Huși-Corni; cf. Silvia

Teodor, *Așezarea geto-dacică de la Huși-Corni*, în *Thraco-Dacica*, II, 1981, p. 181, fig. 28/6; eadem, *Regiunile est-carpatice ale României în secolele V-II î.d.Hr. Considerații generale și repertoriu arheologic*, București, 1999, fig. 43/3.

⁷ Em. Moscalu, *op. cit.*, tip. III, p. 37-51; I. H. Crișan, *op. cit.*, vas cu profilul aproape drept, p. 56-57; 72-77; 107-109.

⁸ Em. Moscalu, *op. cit.*, tip XI, străchini cu buza răsfrântă în interior, p. 72-77; tip XII, castroane cu marginea evazată, p. 77-78; I. H. Crișan, *op. cit.*, p. 50-54; 78-82; 114-116.

⁹ I. H. Crișan, *op. cit.*, tip. I, p. 86-88; tip II, p. 119-121; Em. Moscalu, *op. cit.*, tip XIV, tip XVII/b2, p. 84.

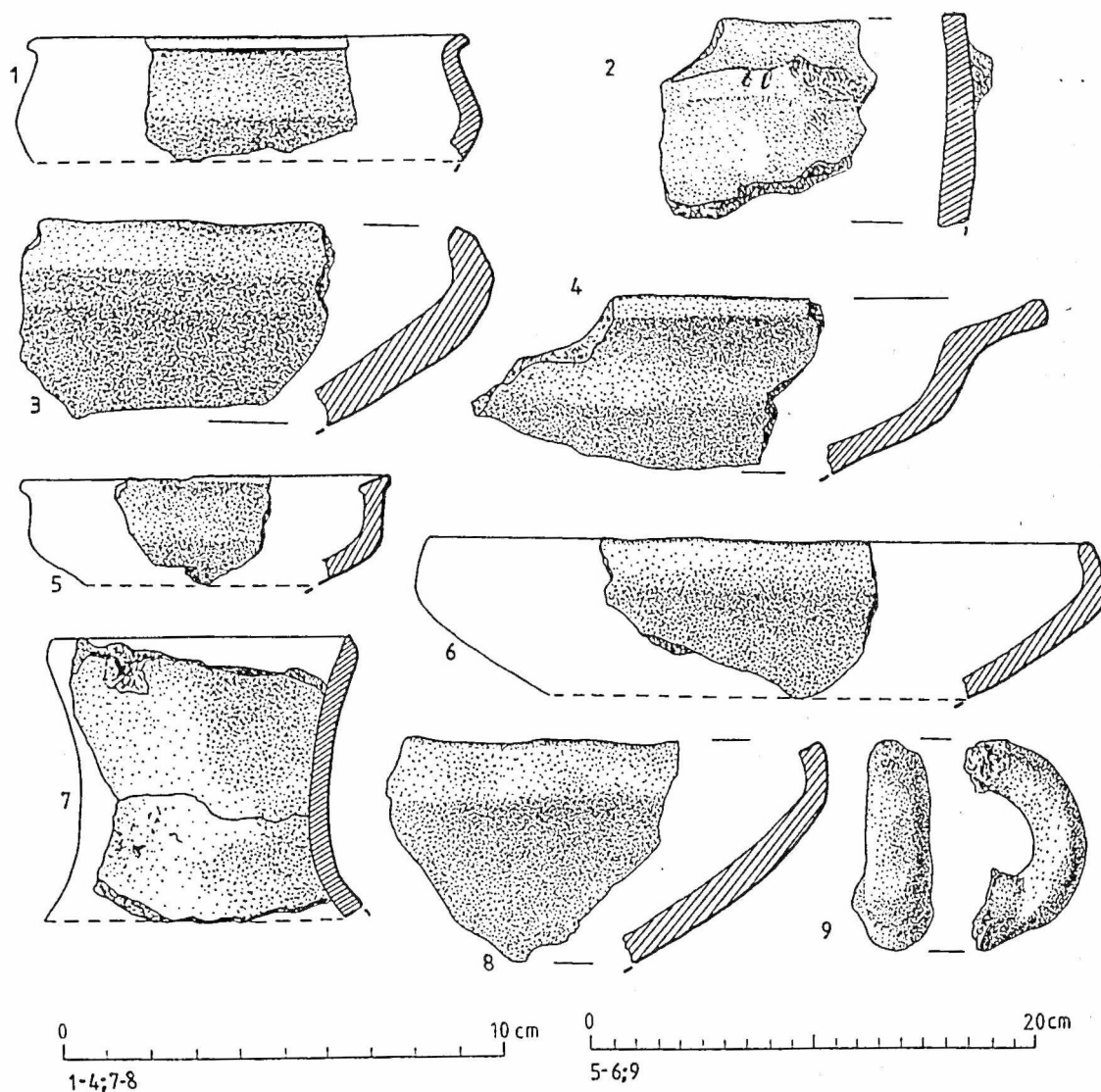

Fig. 9. 1, 3, 5-6, 8. Fragmente de străchini cu buza aplecată spre interior; 2. Fragment de vas cu brâu alveolat și apucătoare; 4. Fragment de strachină cu buza evazată; 7. Fragment de cană cu gât și buză; 9. Toartă de cană.

de proeminențe conice (fig. 1/2; 6d; 11/2). Pereții groși sunt de culoare cărămizie cu angobă albicioasă, aspri la pipăit, iar pasta este poroasă, grosieră, cu amestec de pleavă (diametrul maxim la gură, 7,3 cm; diametrul maxim, 8,3 cm; diametrul maxim la bază, 5,6 cm; înălțimea maximă, 6,1 cm). A cincea ceașcă este de formă tronconică, cu pereții groși, de culoare cărămizie, acoperiți cu angobă albă (fig. 1/2; 6e; 12/1). Sub buză, la exterior, apar un șir de proeminențe conice. Fundul este ușor reliefat, probabil datorită influenței ceramicii cenușii lucrate la roată. Ceașca a fost deformată parțial de o ardere secundară intensă (înălțimea maximă, 7 cm; diametrul maxim la gură, 9 cm; diametrul maxim la bază, 5,5 cm). A șasea ceașcă reproduce în miniatură oala mare piriformă. Gâtul este detașat de umăr printr-o ușoară retragere (fig. 11/7), iar pe umăr apar simetric două apucători cu perforație verticală distruse din vechime. Pereții vasului sunt de culoare cărămizie, cu cioburi pisate în amestec, netezi la pipăit și acoperiți cu angobă albicioasă (înălțimea maximă, 7,2 cm; diametrul maxim la gură, 5,5 cm, diametrul maxim la bază, 3,7 cm). De remarcant că toate ceștile prezintă porțiuni cu pete cenușii sau urme de ardere intensă, ceea ce denotă că în vechime au stat pe vatra încălzită. De asemenea, toate cele șase cești au ieșit la iveală în jumătatea de V-SV a gropii de bordei printre dărâmăturile de chirpici ars. Pentru acest gen de piese, care oferă

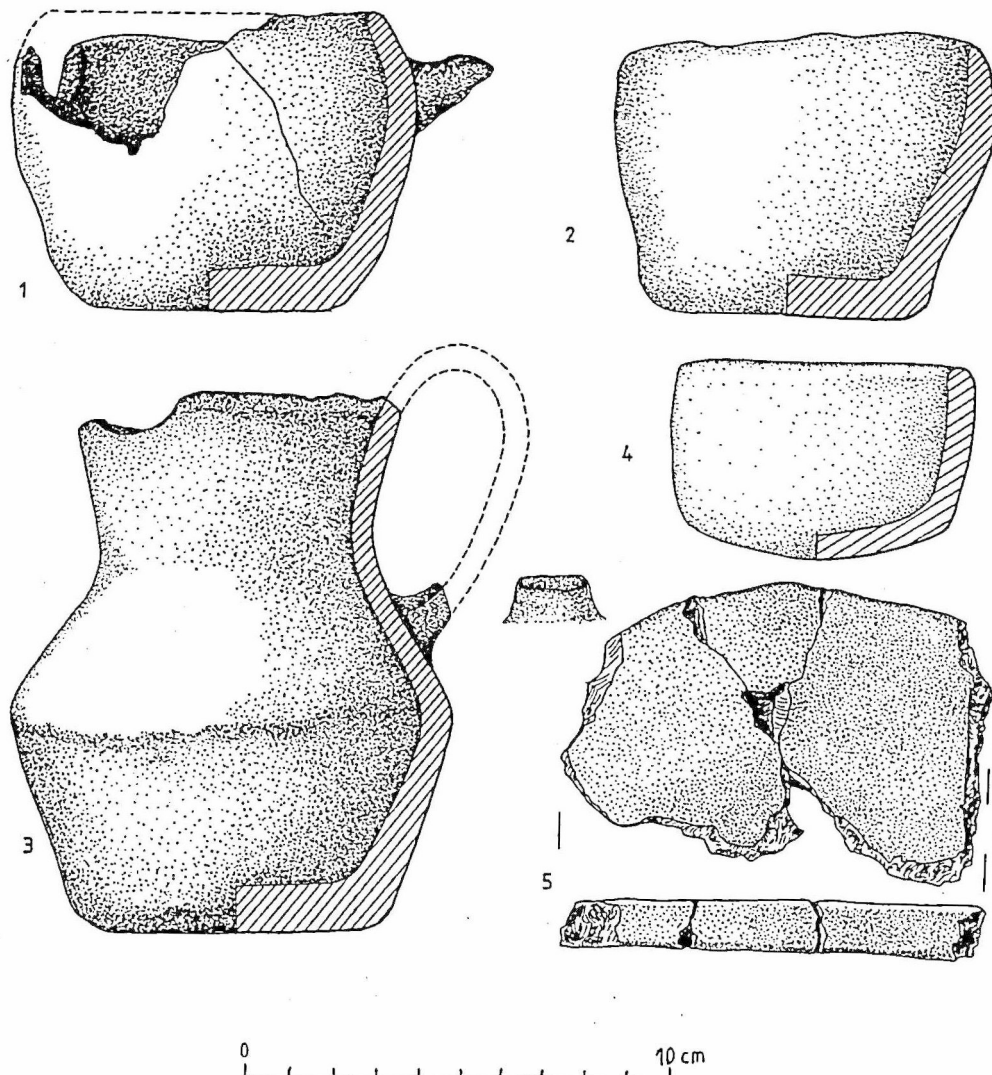

Fig. 10. 1. Cească cu apucătoare; 2. Cească de formă tronconică; 3. Cană bitronconică; 4. Cească cu fusaioală; 5. Fragment de tipsie.

un mare coeficient de variație în privința formei și a decorului, dispunem de puține analogii. Putem remarca doar existența unui mare număr de cești și vase miniaturale, tronconice, piriforme, prevăzute cu apucătoare, în bordeiul de la Curteni-Valea Merilor¹⁰, datat între mijlocul secolului al VI-lea și până în primul sfert al secolului al V-lea î.e.n.¹¹. De asemenea, cești mici, conice și cilindrice, apar și la Curteni-Dealul Pietrăriei, într-o groapă de bordei datată în intervalul cuprins între al doilea sfert sau mijlocul secolului al V-lea și secolul al IV-lea î.e.n.¹².

Un alt tip de formă ceramică, întâlnită la Brădicești-Dealul Beschiei, este tipsia sau capacul, din care s-au descoperit doar două fragmente (fig. 10/5). Piesa de la Brădicești aparține tipului XXIII, varianta b și se întâlnește în așezări în intervalul secolelor V și II-I î.e.n.¹³. La categoria vaselor lucrate cu mâna adăugăm și un fragment de oală, pe care nu o putem reconstitui, de formă tronconică în partea inferioară, cu apucătoare verticală amplasată mai sus de bază (fig. 11/6).

¹⁰ C. Ionomu, *Cercetările arheologice din locuirea hallstatiană târzie de la Curteni-Vaslui*, în *Cercetst*, IX-X, 1978-1979, p. 202, pl. XVII/4-5, 7-9, 11, 13; pl. XIX/3-6, 8-11.

¹¹ *Ibidem*, p. 231.

¹² Idem, *Cercetările arheologice de la Curteni-Dealul Viei și Dealul Pietrăriei (jud. Vaslui)*, în *Cercetst*, XII-XIII, 1981-1982, fig. 16/10-11, 13-14, 19, p. 142, 151.

¹³ 13 Em. Moscalu, *op. cit.*, p. 87-88.

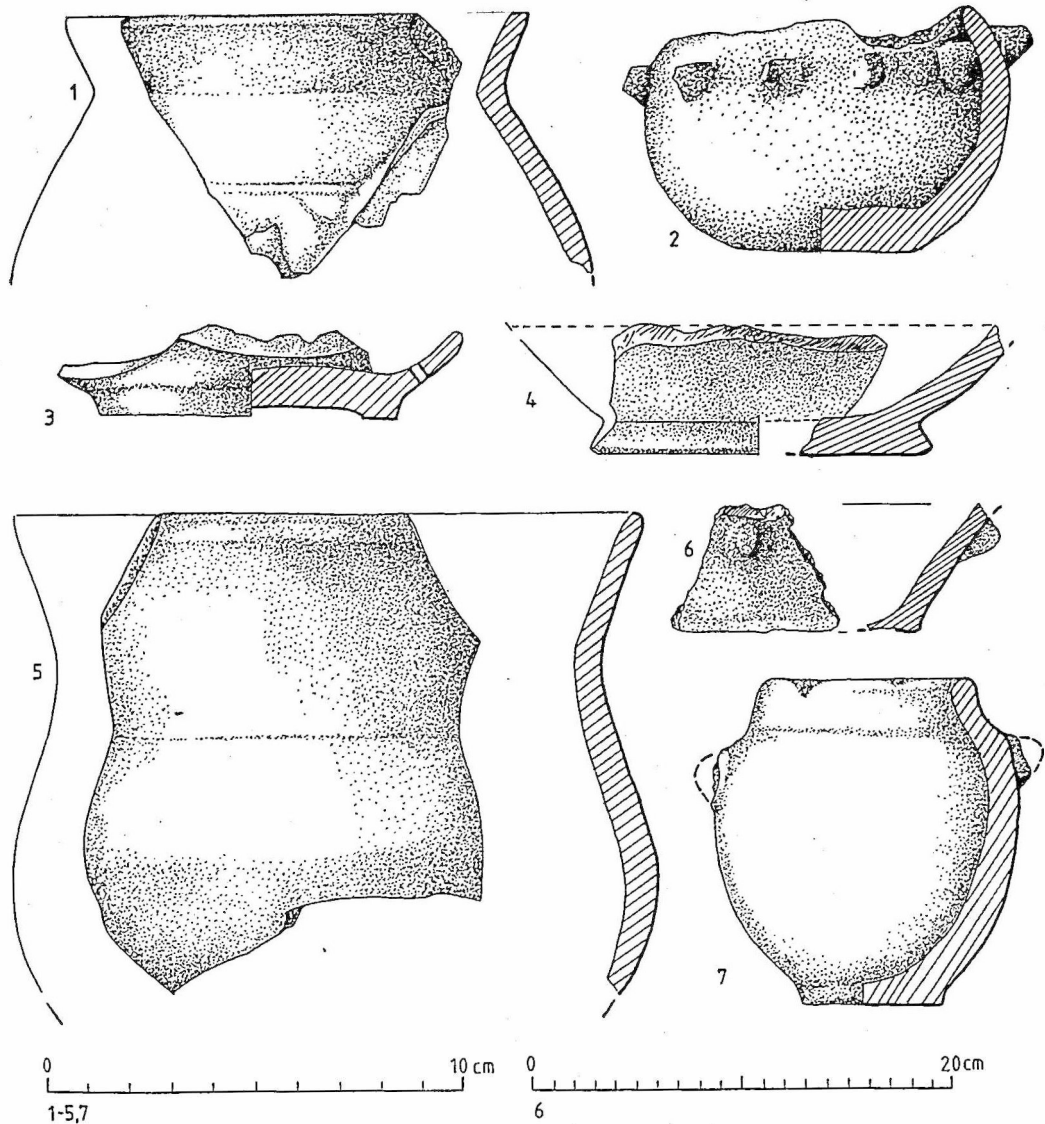

Fig. 11. 1 Fragment de cană de culoare cenușie, lucrată la roată; 2. Ceașcă cu decor de conuri sub buză; 3-4. Fragmente de vase de culoare cenușie, lucrate la roată; 6. Fragment de oală cu apucătoare verticală; 7. Vas miniatural cu apucători.

A doua categorie ceramică este reprezentată la Brădicești-Dealul Beschiei de fragmente de vase lucrate la roată din pastă cenușie. Deși dispunem de numai șase fragmente de vase diferite acestea sunt suficient de tipice pentru a se identifica forma vasului. Primul fragment aparține unei oale sau unui urcior cu corpul bombat, cu gâtul vertical și cu buza ușor înclinată spre exterior, având diametrul maxim la gură de 15 cm (fig. 6i; 11/5). Pasta este cenușie, acoperită pe suprafețele pereților de slip cenușiu. La exterior, pe gâtul înalt, se observă linii lustruite verticale și pe diametrul maxim linii orizontale.

A doua formă este reprezentată de un fragment de buză și de gât, probabil de cană bitronconică, cu buza puternic înclinată în afară (fig. 11/1). Pasta este de culoare cenușie-deschis iar la exteriorul vasului s-a aplicat un slip cenușiu. Pe umăr se observă două șanțuiri orizontale, paralele, superficiale. Alte două fragmente provin de la fundul unor căni, primul, din pastă cenușie, fără angobă, având baza profilată și o perforație ce reprezintă o reparație din vechime (fig. 11/3) și celălalt, cu fundul tăiat drept, prezintă o tendință de profilare (fig. 11/4). Pereții, de culoare cenușie deschisă au fost acoperiți cu angobă cenușie închisă. Ultima formă este reprezentată de către două bucăți de străchini cu buza aplecată spre interior. Ambele prezintă aceeași pereți de culoare gri deschis acoperiți de angobă cenușie sau neagră-cenușie (fig. 12/3). La toate fragmentele pasta, fină, de rezonanță,

este bine arsă, urmele de roată fiind vizibile în toate cazurile, dar numai în interiorul vasului. Din cele câteva fragmente de vase cenușii pot fi reținute în principal, pentru stabilirea datării, restul de căniță (fig. 11/1) și cel de urcior (fig. 11/5). Tipul de cană bitronconică, cu buza evazată, și toarta supraînălțată, încadrat de E. Moscalu în tipul 6, varianta a, circulă din secolul al VI-lea î.e.n. până în secolele II–I î.e.n.¹⁴. Prototipul apare în Eolida de unde a fost transmis și Histriei la sfârșitul secolului al VII-lea și în secolul al VI-lea î.e.n. Imitațiile tracie timpurii din Bulgaria și Dobrogea sunt caracteristice secolelor VI–IV î.e.n.¹⁵. În Moldova se întâlnește numai în așezarea de la Curteni-Valea Merilor¹⁶ unde este datată timpuriu, începând din al doilea sfert al secolului al VI-lea până în secolul al V-lea î.e.n., și în necropola de la Onești-Slobozia, unde este atribuită intervalului dintre sfârșitul secolului al V-lea până în prima parte a secolului al IV-lea î.e.n.¹⁷. Ca atare, cana de la Brădicești poate să aparțină secolului al V-lea î.e.n. De asemenea, fragmentul de urcior sau de oală de la Brădicești are bune analogii în necropola getică de la Satu Nou¹⁸ iar strachina este similară tipului II de la Histria, din secolele V–IV î.e.n.¹⁹. Celelalte două bucăți de funduri pot aparține fie ceștilor cu toartă supraînălțată, fie urcioarelor. Dintre acestea se remarcă baza inelară la care influența ceramicii grecești este evidentă (fig. 11/3) și fundul de ceașcă tăiat drept, de tradiție autohtonă (fig. 11/4). Aceste puține fragmente lucrate la roată și vasele modelate cu mâna ne permit să atribuim bordeiul de la Odaie-Dealul Beschiei secolelor V–IV î.e.n., el fiind aproximativ contemporan cu bordeiele de la Curteni-Dealul Pietrăriei și Cotu Morii²⁰ și anterior așezării cu ceramică cenușie lucrată la roată, de la Huși-Corni, datată în secolele IV–III î.e.n.²¹.

Altă categorie ceramică lucrată la roată este reprezentată de câteva fragmente de amforă (fig. 12/2). Deși atipice, se poate remarca totuși că cele șase cioburi provin, unul de la Chios și celelalte, de origine thasiană, se datează cu aproximație în secolele V–IV î.e.n., confirmând astfel datarea propusă mai sus pentru bordeiul de la Odaie-Dealul Beschiei²².

În groapa de bordei de sub Dealul Beschiei uneltele sunt foarte slab reprezentate. Enumerăm aici două fusaiole, întregi și fragmentare (fig. 7/7; 8/2) și o cute de piatră ce documentează indirect existența obiectelor de metal (fig. 12/9).

*

În literatura română de specialitate există o veche controversă privind proveniența ceramicii cenușii lucrate la roată. După Emil Condurachi²³, I. H. Crișan²⁴, Hadrian Daicoviciu²⁵ și noi înșine²⁶, această categorie de vase din secolele VI–V î.e.n. reprezintă în mediul traco-getic, un import grecesc. Această apreciere se întemeiază pe faptul că ceramica cenușie lucrată la roată se afla în cantitate mică în descoperiri, aproape întotdeauna fiind asociată cu ceramică grecească, iar în privința calității era prea bună pentru a fi socotită drept rezultatul unei producții locale. Pe de altă parte, mai mulți arheologi români și străini cum ar fi D. Berciu²⁷, C. Preda²⁸,

¹⁴ *Ibidem*, p. 100–104.

¹⁵ P. Alexandrescu, *Les modèles grecs de la céramique thrace tournée*, în *Dacia*, N. S., XXI, 1977, p. 130, 132–133.

¹⁶ C. Iconomu, în *Cercetst*, IX–X, 1978–1979, p. 215–216, 231; idem, *Découvertes récentes dans l'établissement hallstättien tardif de Curteni (dép. de Vaslui)*, în *Dacia*, N. S., XXIII, 1979, p. 88.

¹⁷ C. Buzdugan, *Necropola getică de la Slobozia*, în *Carpica*, I, 1968, p. 86.

¹⁸ P. Alexandrescu, *op. cit.*, p. 126–127, fig. 11/6.

¹⁹ M. Coja, *La céramique grise d'Histria à l'époque grecque*, în *Dacia*, N. S., XII, 1968, p. 307–308, fig. 4/1–3; Peter Romsauer, *The Earliest Wheel-turned Pottery in the Carpathian Basin*, în *Antiquity*, 65, nr. 247, 1991, p. 361, fig. 2/11, 13.

²⁰ C. Iconomu, în *Cercetst*, XII–XIII, 1981–1982, p. 130–152; Constantin Iconomu și Marcel Tănasachi, *Descoperirile arheologice din necropola hallstättiană timpurie de la Cotu Morii-Iași*, în *ArhMold*, XV, 1992, p. 41–42.

²¹ S. Teodor, *Așezarea geto-dacică de la Huși-Corni*, în *Thraco-Dacica*, II, 1981, p. 169–195; S. Teodor și V. Bazargiuc, în *AMN*, 1, 1979, p. 57–70.

²² Determinare M. Irimia, N. Conovici, Al. Avram cărora le mulțumim și cu acest prilej.

²³ Em. Condurachi, *Problema apariției ceramicii Latene în regiunea Dunării de Jos*, în *SCIV*, 1, 16, 1965, p. 43–50.

²⁴ I. H. Crișan, *op. cit.*, p. 49–50; 63, 96–98.

²⁵ H. Daicoviciu, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, Cluj, 1972, p. 13–15.

²⁶ C. Iconomu, în *Cercetst*, IX–X, 1978–1979, p. 233; idem, în *Dacia*, N. S., XXIII, 1979, p. 89–91.

²⁷ D. Berciu, *Descoperirile getice de la Cernavoda (1954) și unele aspecte ale începuturilor formării culturii Latene geto-dace la Dunărea de Jos*, în *Materiale*, III, 1957, p. 304–306; idem, *Sunt geții traci-nord-dunăreni? Un aspect arheologic al problemei*, în *SCIV*, 2, XI, 1960, p. 264–267; D. M. Pippidi, D. Berciu, *Din istoria Dobrogei. I. Geți și greci la Dunărea de Jos din cele mai vechi timpuri până la cucerirea romană*, București, 1965, p. 96, 99; idem, *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966, p. 275–277; idem, *Arta traco-getică*, București, 1969, p. 13; idem, *Contribution à l'étude de l'art thraco-gète*, București, 1974, p. 13–14, 16–17.

²⁸ C. Preda, *Un nou aspect al începuturilor epocii Latene în Dacia (Descoperirea de la Alexandria)*, în *SCIV*, 1, XI, 1960, p. 25–38; idem, *Săpăturile de la Alexandria*, în *Materiale*, VI, 1959, p. 251–263; idem, *Săpăturile de la Alexandria*, în *Materiale*, VII, 1961, p. 209–217; idem, *New Aspect of Early Latène Epoch in Dacia. Discovered at Alexandria*, în *Dacia*, N. S., III, 1959, p. 179–194; idem, *Din nou despre cultura Alexandria*, în *SCIV*, 21, 1970, 4, p. 571–578.

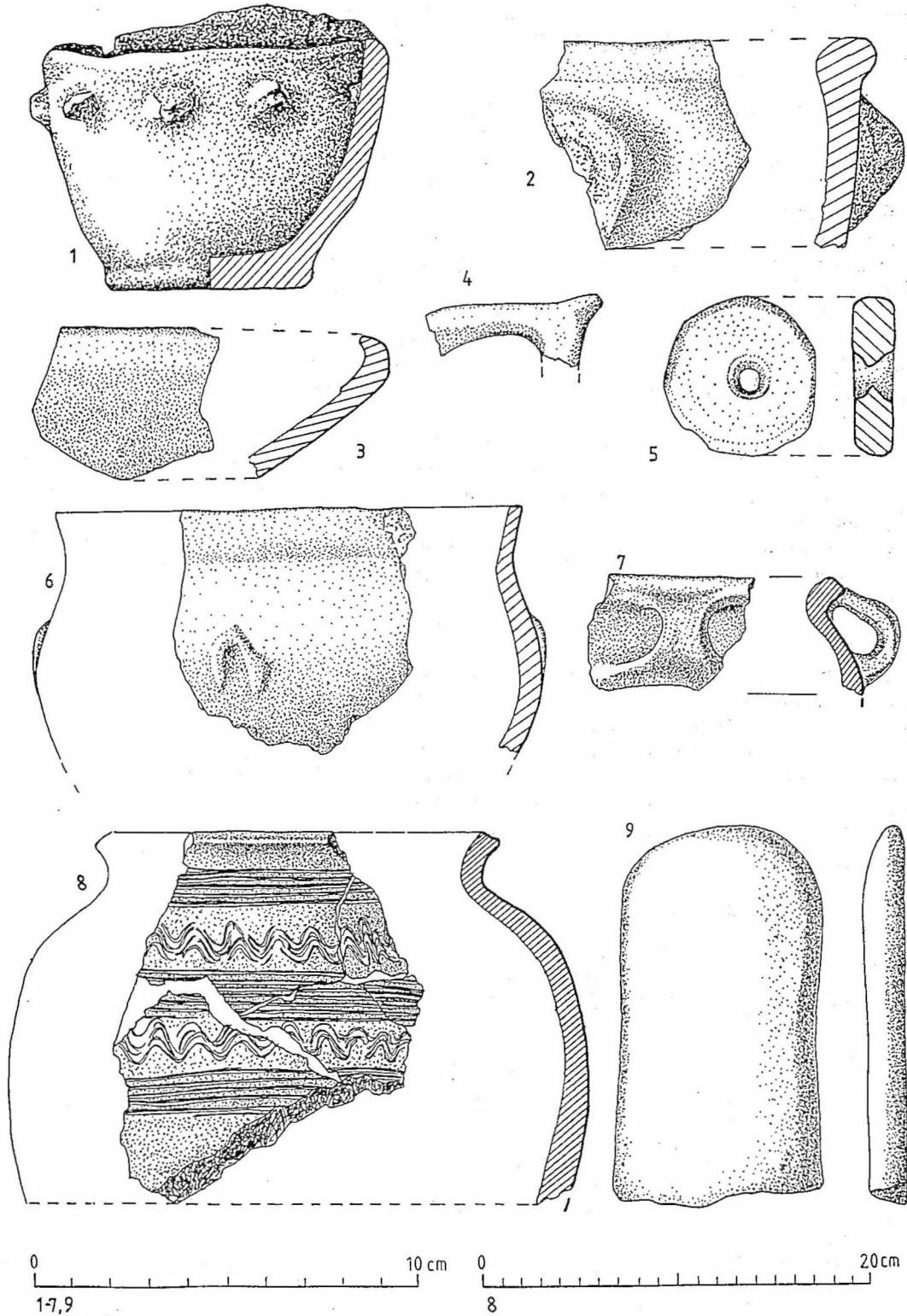

Fig. 12. 1. Cească cu decor de conuri sub buză; 2. Fragment de amforă; 3. Fragment de strachină de culoare cenușie, lucrată la roată; 4. Fragment de toartă; 5. Fusaioală; 6. Fragment de cană getică; 7. Fragment de oală bastarnică; 8. Fragment de oală de tip Dridu; 9. Cute.

P. Alexandrescu²⁹, Em. Moscalu³⁰, Silvia Teodor³¹, I. Nemeti³², M. Gramatopol³³, M. Dušek³⁴, Peter Romsauer³⁵, G. I. Smirnova³⁶ și alții susțin originea traco-getică a ceramicii cenușii lucrata la roată, aceasta fiind considerată produsă în mediile locale datorită influenței coloniilor grecești de pe coastele de vest și nord a Mării Negre care au transmis roata olarului, tehnica de ardere semireducătoare și forme specifice, care au fost imitate de către autohtoni. Înmulțirea considerabilă a descoperirilor de ceramică cenușie în așezările și necropolele traco-getice, numărul foarte mare sub raport cantitativ a vaselor lucrata la roată în unele necropole a consolidat acest punct de vedere. Analiza acestei categorii ceramice ne permite să o împărțim în:

– Ceramică cenușie lucrata la roată, produsă în centrele grecești din Asia Mică, din Ionia de nord și Eolida³⁷.

– Ceramică cenușie lucrata la roată, produsă la Istros începând din secolul al VI-lea î.e.n.³⁸.

– Ceramică cenușie lucrata la roată, descoperită și produsă în mediile tracice de la sud de Dunăre și din mediul carpato-dunărean.

În esență, ceramica cenușie lucrata la roată se împarte în produse grecești și tracice și pentru noi se pune problema modului de a stabili cu exactitate locul de producție. Numărul mic de fragmente descoperite la Brădicești nu impune un răspuns categoric sau o aprofundare a acestei probleme. Am putea totuși sugera că, în afară de argumentul numărului tot mai mare de astfel de descoperiri în stațiuni traco-getice, s-ar putea adăuga, ca elemente ce individualizează ceramica autohtonă lucrata la roată vasele cu decor de linii lustruite, de tradiție hallstattiană, cum este oala de la Brădicești (fig. 11/5), vasele cu fundul tăiat drept, fără bază inelară, (particularitate ce lipsește ceramicii grecești) cum ar fi cana din necropola tumulară de la Cucuteni³⁹ ori piesele ce imită anumite exemplare din repertoriul de forme traco-getice ca oala bitronconică de la Zorile⁴⁰. Oricum, putem spune că din fragmentele ceramice cenușii, lucrata la roată, cu certitudine au fost produse la Brădicești, ori în zonă, oala cu linii verticale lustruite, și doar probabil, bucata de cană, fundurile cu baza inelară și strachina cu buza răsfântă în interior.

În încheiere putem remarca faptul că acest bordei, sau mai bine zis semibordei, ținând seama de adâncimea mică a gropii și de resturile de chirpici care indică existența unei elevații, se alătură locuințelor din aceeași epocă descoperite la Curteni și Cotu Morii din intervalul secolelor VI–V î.e.n.⁴¹.

*

A treia secțiune de la Odaie a pus în evidență doar o mică groapă în care s-a descoperit un fragment ceramic de la un vas decorat cu linii și valuri adâncite de tip Dridu, lucrata la roata înceată, cu pereții groși, din pastă cărămizie (fig. 12/8) și o fusaiolă realizată dintr-un ciob (fig. 12/5).

²⁹ P. Alexandrescu, *Les modèles grecs de la céramique thrace tournée*, în *Dacia*, N. S., XXI, 1977, p. 130–137.

³⁰ Em. Moscalu, *op. cit.*, p. 210–215.

³¹ S. Teodor, *Așezarea geto-dacică de la Huși-Corni*, în *Thraco-Dacica*, II, 1981, p. 190–191; eadem, *Regiunile est-carpătice ale României în secolele V–II î. d. Hr. Considerații generale și repertoriu arheologic*, București, 1999, p. 72–74.

³² I. Nemeti, *Des späthallstattzeitliche Gräberfeld von Sanislău*, în *Dacia*, N. S., XXVI, 1982, p. 129–132.

³³ M. Gramatopol, *Geto-dacii pe făgașul istoricizării artistice*, în *Dacia antiqua*, București, 1982, p. 79–82.

³⁴ M. Dušek, *Regiunile carpato-dunărene și sudul Slovaciei în etapa hallstattiană târzie*, în *ArhMold*, II–III, 1964, p. 281–283, 293.

³⁵ Peter Romsauer, *The Earliest Wheel-turned Pottery in the Carpathian Basin*, în *Antiquity*, 65, 247, 1991, p. 358–367.

³⁶ G. I. Smirnova, *Din nou despre ceramica cenușie lucrata la roată descoperită în siturile scitice timpurii din zona Nistrului Mijlociu*, în *SCIVA*, 49, 1, 1998, p. 23–37.

³⁷ P. Alexandrescu, *Un groupe de céramique fabriquée à Istros*, în *Dacia*, N. S., 16, 1972, p. 114 sq; idem, *Les modèles grecs de la céramique thrace tournée*, în *Dacia*, N. S., XXI, 1977, p. 113; Em. Moscalu, *op. cit.*, p. 209.

³⁸ Maria Coja, *Activitatea meșteșugărească la Histria în secolele VI–I î.e.n.*, în *SCIV*, 1, XIII, 1962, p. 28–29; eadem, *La céramique grise, d'Histria à l'époque grecque*, în *Dacia*, N. S., XII, 1968, p. 327–329; eadem, *L'artisanat à Histria du VIe au Ier siècle avant notre ère*, în *Dacia*, N. S., 1962, p. 122; eadem, *Histria. V. Ateliers céramiques*, București, 1979, p. 15–37; 56–62; Pierre Dupont, *La question des céramiques locales à Histria*, în *Histria*, V, p. 80–81; S. Dimitriu, Vl. Zirra, Em. Condurachi, *Ceramica (arhaică și attică, hellenistică, romană târzie)*, în *Histria*, I, 1954, p. 365; P. Alexandrescu, în *Dacia*, N. S., XXI, 1977, p. 113.

³⁹ După C. Preda, urmele de lustruire mecanică pe suprafața vaselor, ar fi un indiciu asupra caracterului autohton al ceramicii cenușii lucrata la roată; cf. C. Preda, *Din nou despre cultura Alexandria*, în *SCIV*, XXI, 4, 1970, p. 576; Marin Dinu, Livia Măgirescu și D. Boghian, *Unele considerații cu privire la necropola tumulară daco-getică descoperită la Cucuteni, jud. Iași*, în *Cercetst*, XIV–XV, 1983–1984, p. 125–126, fig. 4/16.

⁴⁰ M. Irimia, *Observații privind arheologia secolelor VI–V î.e.n. în Dobrogea*, în *Pontica*, VIII, 1975, p. 106–108, fig. 6.

⁴¹ C. Iconomu, *Cercetst*, IX–X, 1978–1979, p. 179, 230–231; idem, *Cercetst*, XII–XIII, 1981–1982, p. 127–128; 134–137; idem, *Dacia*, N. S., XXIII, 1979, p. 79; cf. Cornelia Belan-Pleşca, *Sur l'habitation chez les géto-daces (VIe s.av.n.é.)*, în *Revue des études sud-est européennes*, XXIV, 1986, 2, p. 170.

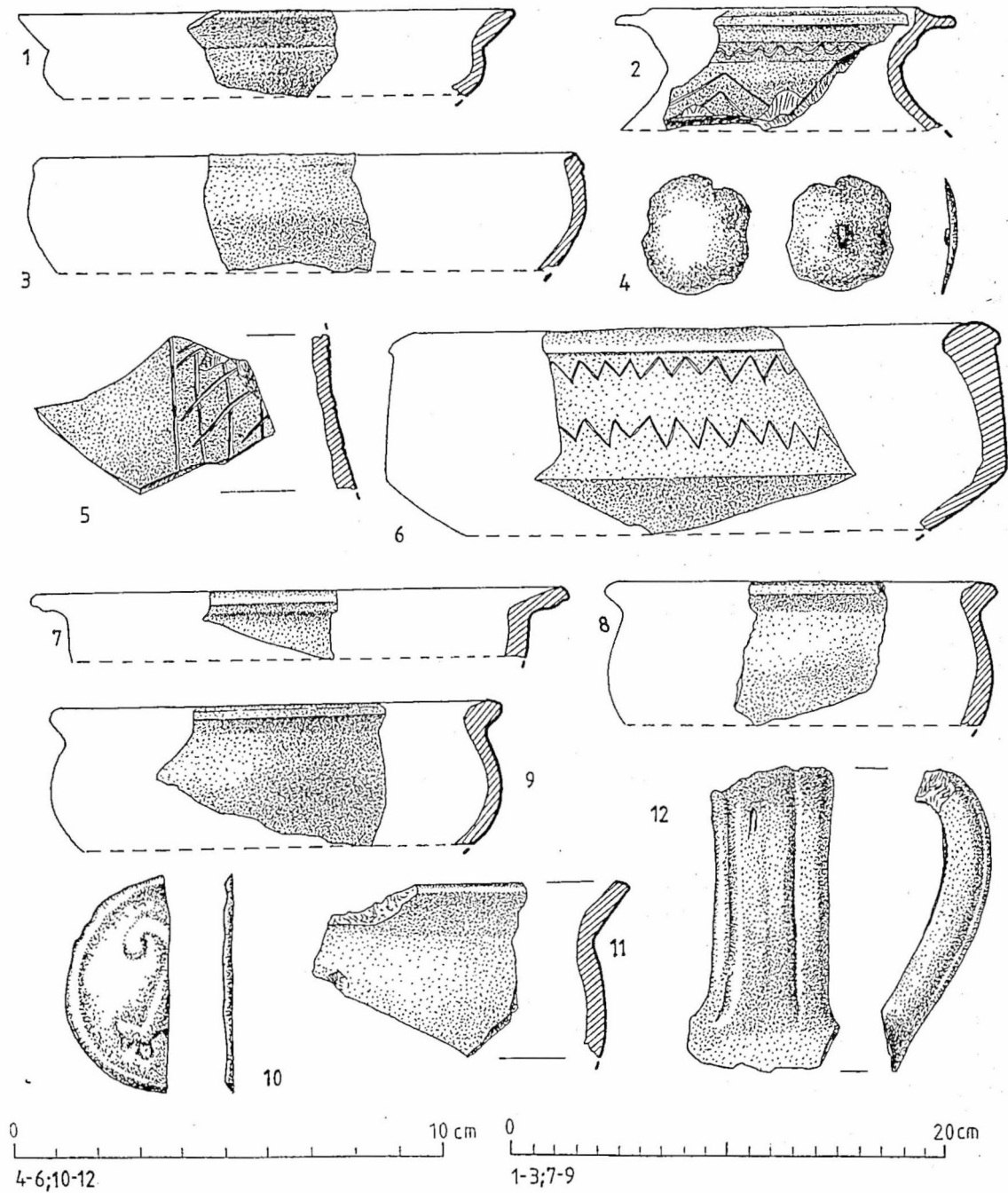

Fig. 13. 1, 3, 8-9, 11. Fragmente de vase bastarnice; 2, 5-7, 12, fragmente de vase ale dacilor liberi; 4. Nasture de bronz; 10. Oglindă fragmentară sarmato-carpică.

Din a patra secțiune au ieșit la iveală material din epoca fierului, resturile deranjate ale unei locuințe carpi-ce, probabil de suprafață, identificată prin pietre, fragmente ceramice și un rest de oglindă de metal. De aseme-nea, s-a descoperit și o fibulă de bronz, fragmentară, din epoca prefeudală. Iată în detaliu descoperirile din această secțiune:

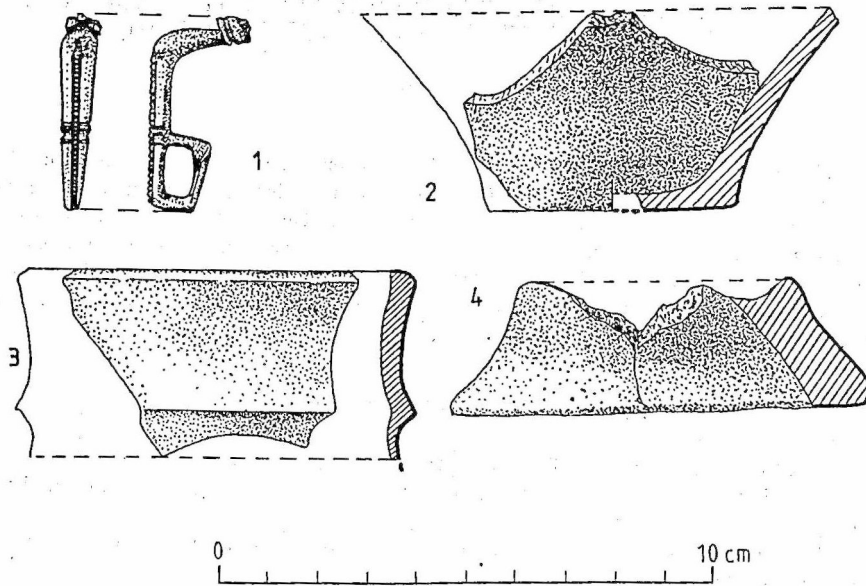

Fig. 14. 1. Fibulă fragmentară de bronz; 2. Fund de oală; 3. Fragment de vas dacic din secolele II–III e.n.; 4. Picior de vas în formă conică.

Din prima epocă a fierului au apărut o toartă (fig. 12/4), piciorul unui vas de formă conică (fig. 14/4) și un fund de oală (fig. 14/2), toate din pastă neagră lucrate cu mâna. În același loc s-au găsit mai multe cioburi bastarnice, reprezentând fragmente de străchini și căni cu toarta în formă de x și buza fațetată în interior, din pastă neagră sau cărămizie (fig. 12/7; 13/1; 3, 8–9, 11), un ciob de ulciacă cu ureche aplicată, de factură dacică, cu bune analogii la cămilele de la Poiana din secolul al III-lea î.e.n.⁴² (fig. 12/6), și un buton de bronz cu ureche (fig. 13/4). Din secolele II–III e.n. s-au descoperit și câteva fragmente de vase ale dacilor liberi; unul aparține tipului de vas-urnă, lucrat la roată, cu pereți cenușii peste care s-a aplicat o angobă de culoare neagră (fig. 14/2)⁴³ cu analogii la Poienești⁴⁴. Decorul constă din linii în zig-zag lustruite, amplasate pe gât și umăr. Un fragment de strachină, lucrată la roată, din pastă cenușie, cu angobă neagră și buză lățită, prezintă pe peretele exterior două șiruri de linii în zig-zag, lustruite (fig. 13/6). Vasul aparține grupei B I, tipul c, în clasificarea lui Gh. Bichir⁴⁵. Din aceeași locuință au ieșit la iveală două fragmente de vase dacice, lucrate la roată, din pastă cenușie, dintre care unul prezentând un decor de linii în rețea realizate prin adâncirea în lut cu un instrument cu vârful bont (fig. 13/5; 14/3) și o toartă de cană (fig. 13/12). Din același loc provine și un fragment de oglindă din metal, de tip sarmato-carpic, ce păstrează pe o față un rest de tamga în relief, în formă de H culcat, similar cu oglinzile descoperite la Pădureni⁴⁶. Faptul că pe fragmentul de oglindă de la Brădiciști tamgaua apare inversată, duce la presupunerea că aceasta a fost realizată prin amprentarea unei alte oglinzi, cu același motiv, astfel încât la Brădiciști decorul în forma literei H apare redat pe dos (fig. 13/10). Din aceeași secțiune, ce aparține locuirii prefeudale de aici, provine o fibulă de bronz fragmentară, lucrată prin turnare, din bandă îngustă și semicirculară în secțiune. Pe corp, la exterior, se află un decor de linii adâncite care creează o nervură în relief, secționată de linii mici și dese (fig. 14/1). Din resort s-a păstrat un mic fragment de fier. Piciorul, de formă trapezoidală, ajutat și terminat în unghi drept a permis îndoirea foii de tablă pentru sprijinirea acului. Fibula de la Brădiciști are analogii cu un exemplar similar de la Borniș-Neamț, datat la sfârșitul secolului al VI-lea și primele decenii ale secolului al VII-lea⁴⁷.

⁴² S. Teodor, *Contribuții la cunoașterea ceramicii din secolele III–II î.e.n. din Moldova*, în *SCIV*, I, 18, 1967, p. 32–34, fig. 3/6.

⁴³ La determinarea acestora am beneficiat de concursul lui I. Ioniță cărui îi mulțumim și cu acest prilej.

⁴⁴ Gh. Bichir, *Cultura carpică*, București, 1973, p. 72, tip B/I, varianta a/1, pl. LXIII.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 74–76.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 106–111; fig. CLXXIII/3; CLXXIV/5–6.

⁴⁷ D. Gh. Teodor, *Considerații privind fibulele romano-bizantine din secolele V–VII e.n. în spațiul carpato-dunăreano-pontic*, în *ArhMold*, XII, 1988, p. 204–206, tip II, varianta 2c; Rodica Popovici, *Două piese vestimentare din secolele VI–VII descoperite la Borniș-Neamț*, în *ArhMold*, XII, 1988, p. 250.

NEW ARCHAEOLOGICAL DISCOVERIES FROM THE IRON AGE IN THE SETTLEMENT OF BRĂDICEȘTI-IAȘI (II)

SUMMARY

The archaeological investigations in the Brădicești village, (Dolhești commune, Iași county) were resumed in 1998, in order to clarify some aspects not fully explained during the 1977–1980 campaigns. Four sections were dug on different locations and materials from various periods appeared: the second iron age, the 2nd–3rd centuries A.D. and the 9th–10th centuries A.D. The Odaie-Beschiei Hill section provided the utmost results. A pit house with wall fragments and a fire place was found there. As inventory objects, Thraco-Getic gray pottery was discovered, namely hand-made and wheel-made vessels and ceramic fragments of gray colour. Few fragments of Greek amphorae from Chios and Thasos were also found. On the basis of the archeological finds, the pit house in Brădicești-Beschiei Hill can be dated between the 5th and 4th centuries B.C.

FIGURE EXPLANATIONS

Fig. 1 – 1. View of the Odaie site. The arrow indicates the location of the test under the Beschiei Hill where the 5th–4th c. B.C. pit house was discovered. 2. Detail of the pit house under the Beschiei Hill. Among the adobe ruins from the north-northwestern corner complete and fragmentary vessels can be noticed.

Fig. 2 – 1. General view of the pit house under the Beschiei Hill. The photograph was taken from the south-southern edge. 2. The same site seen from the north-northwestern edge.

Fig. 3 – 1. Detail of the west-southwestern corner of the pit house under Dealul Beschiei. The cup with spindle whorl inside can be noticed. 2. The fire place from the north-northwest corner after the removal of the adobe mass.

Fig. 4 – Detail of the pit house from under the Beschiei Hill, south-southeastern corner. An upside down cup can be noticed as well as a stone grinding mill (front right).

Fig. 5 – The profile of the edge of the east-northeastern trenches SL 1 and S 2 from Brădicești-Beschiei Hill. 1. Vegetal soil. 2. Mass of burned adobe. 3. Layer from the second iron age. 4. Black-yellowish soil with rare ceramic fragments from the second iron age. 5. Live soil. 6. Adobe.

Fig. 6 – Plan of the pit house Brădicești-Beschiei Hill. 1. Adobe. 2. Stones. 3. Pottery fragments. 4. Fire place; a. cup with handle; b. bi-truncated cone-shaped cup; c. cup; d. mug with cone-prominence decoration; e. mug with cone-prominence decoration; f. cup with inside spindle; g. large fragmentary pot; h. stone grinding mill; i. wheel-made gray mug fragment; j. fire place; k. large broken vessel.

Fig. 7 – 1. Large vessel with handles and prominence. 2–4. Pot fragments with alveolated belt and handles. 5. Large pot with handles deformed by secondary burning. 6. Bowl with inverted rim. 7. Fragment of bi-truncated cone-shaped spindle whorl.

Fig. 8 – 1. Globular vessel, deformed by secondary burning. 2. Spindle whorl found in the cup from fig. 10/4. e. Large fragmentary vessel with prominences and groups of vertical lines in relief. 4. Round platter fragment. 5. Large globular pear-shaped vessel. 6–7. Fragments of pots with alveolated belt and handles.

Fig. 9 – 1, 3, 5–6, 8. Fragments of bowls with inverted rim. 2. Fragment of vessel with alveolated belt and handle. 4. Fragment of bowl with large rim. 7. Fragment of mug with neck and rim. 9. Mug handle.

Fig. 10 – 1. Cup with handle. 2. Cup of truncated-cone shape. 3. Bi-truncated cone-shaped mug. 4. Cup with spindle whorl. 5. Round platter fragment.

Fig. 11 – 1. Fragment of wheel-made gray mug. 2. Cup with cone decoration under the rim. 3–4. Fragments of wheel-made gray vessels. 6. Fragment of pot vertical handle. 7. Miniature vessel with handles.

Fig. 12 – 1. Cup with cone decoration under the rim. 2. Amphora fragment. 3. Fragment of wheel-made gray bowl. 4. Handle fragment. 5. Spindle whorl. 6. Fragment of Getic mug. 7. Fragment of Bastarnic pot. 8. Fragment of pot of Dridu type. 9. Whetstone.

Fig. 13 – 1, 3, 8–9, 11. Fragments of Bastarnic vessels. 2, 5–7, 12. Fragments of vessels belonging to free Dacians. 4. Bronze button. 10. Sarmato-Carpic fragmentary mirror.

Fig. 14. – 1. Fragmentary bronze fibula. 2. Pot bottom. 3. Fragment of Dacian vessel from the 2nd–3rd c. A. D. 4. Vessel leg of conic shape.